

Konflikty v běžném životě

Workshopy pro 1. stupeň ZŠ

Autor: Alice Janíková

Vedoucí práce: Matouš Bičák

Datum odevzdání: 14.3. 2016

Abstrakt

Konflikty jsou poměrně obsáhlé téma, které zahrnuje spousty názvů, skupin, zařazení, rozdělení a pojmů. Konflikty se dělí na několik druhů, já se konkrétně zaměřovala na jeden druh konfliktů, konflikty mezi lidmi, které mohou zažít v běžném životě každý den. O ostatních druzích konfliktů jsem se tolik nezajímala, ani jsem o nich děti neinformovala. Ačkoli je důležité a velmi zajímavé se o téma konfliktů zajímat hlouběji a v širším rozsahu, pro mě bylo prioritou dětem předat řešení konfliktů běžných.

Má práce se věnovala programu pro děti, konkrétně pro děti na ZŠ a program se týkal konfliktů v běžném životě. Bylo pro mě důležité zjistit pohled různých věkových skupin dětí na konflikty – jestli vůbec vědí, co to slovo znamená. Navštěvovala jsem třídy, kde jsem se pomocí mnou připraveného workshopu snažila zjistit, co pro děti konflikt znamená a jak na něj reagují.

Tato práce tedy konkrétně popisuje moje jednotlivé návštěvy jednotlivých tříd a moje výstupy a konkrétní pohledy na reakce dětí. Zahrnuje také můj program, který jsem si speciálně k tomuto účelu vytvořila a prezentovala ho v jednotlivých třídách, u dětí měl poměrně veliký úspěch.

Conflicts are a bit comprehensive topic, which comprise a lot of names, groups, inclusions, distribution and concepts. Conflicts are selected to several species, my work was concentrate to one type – conflicts between people, which they can see in daily life. I did not give so much importance to another species, and I also did not speak with children about them. Although it is very important and interesting to deal with this topic in broader range, the target of my work was to transmit solution of daily conflicts.

My work was adapted for children, concretely for children from an elementary school and the program was relate to daily conflicts. It was important to find out a view different age groups to conflicts. I visited classes where I tried according to my prepared workshop discover, what a conflict means for them and how they react.

So, this work concretely describe each session, my outputs and concretely views to children reactions. It comprise also my program, which I specially made for it and which I presented in each classes. It had relatively great success.

Obsah

ABSTRAKT	2
PODĚKOVÁNÍ	4
ÚVOD	5
POSTUP A METODIKA	5
HARMONOGRAM A METODIKA WORKSHOPU	6
KONFLIKT A JEHO ŘEŠENÍ	7
ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ	8
ZŠ POLESNÁ, ÚJEZD NAD LESY	10
ZŠ ZDIBY, TŘETÍ TŘÍDA	11
ZŠ ZDIBY, ČTVRTÁ TŘÍDA	12
ZŠ ZDIBY, PÁTÁ TŘÍDA	13
ZÁVĚR	14

Poděkování

Mgr. Lence Janouškové, za pomoc s přípravou programu a odborné znalosti
Matoušovi Bičákovi, za konzultaci v průběhu zpracování
Lucii Kolínové, za pomoc při vytipování škol
Mgr. Martině Vrátné, za konzultaci a pomoc
ZŠ Zdiby
ZŠ Polesná, Újezd nad Lesy

Úvod

Moje práce se týká konfliktů. Rozhodla jsem se rozšířit povědomí o nich pomocí workshopů, které jsem připravovala a prezentovala před dětmi základních škol. Zajímala jsem se hlavně o konflikty v běžném životě, které může každý z nás každý den zažít (hádky s přáteli, nehoda s rodiči, problémy ve škole/v práci) a na jejich ideální řešení, které může předejít dalším konfliktům.

Cílem mojí práce bylo hlavně vytvořit metodiku a ověřit jí pomocí workshopů, které by se tohoto tématu týkaly a tento workshop uskutečnit v pěti třídách na základních školách (od třetí do páté třídy). Chtěla jsem dětem předat a prohloubit znalost o konfliktech, mým hlavním cílem bylo, aby pro ně workshop byl naučný a aby se naučili s konflikty lépe pracovat. (příloha 1)

Postup a metodika

Nejprve bylo důležité si o tématu konfliktů něco zjistit. S tím mi, kromě odborné četby, pomáhala také školní psycholožka Mgr. Lenka Janoušková. Zjišťovala jsem typy konfliktů, jejich další rozdělení, jak s nimi pracovat. S pomocí Mgr. Lenky Janouškové jsem vybrala body, které jsem chtěla třídám prezentovat a na základě kterých jsem později vytvářela workshop (vyjádření konfliktu pomocí kreslení, upevnění řešení konfliktů pomocí divadel, vlastní zkušenosti dětí). Tyto body jsme vybraly proto, protože mým cílem bylo, aby si děti poznatky a informace z workshopů zapamatovali, proto jsem potřebovala, aby programy ve workshopu byly pro děti zábavné. Protože workshopy byly určeny pro děti prvního stupně ZŠ, kterým bývá divadlo a kreslení blízké (často se v rámci jejich výuky vyskytuje), tak také proto jsme divadlo a kreslení do programu zapojily. S vytvořením struktury workshopu mi pomáhala Mgr. Lenka Janoušková a učitelka páté třídy na ZŠ Polesná a metodik prevence Martina Vrátná.

Poté následovalo vytipování škol, kde jsem chtěla svůj workshop zrealizovat. Vytipovala jsem si sedm škol, které jsem postupně začala obvolávat. Některé školy o můj workshop zájem neprojeví, některé mi daly možnost workshop provést. Domluvila jsem si pět tříd, ve čtyřech jsem svůj workshop zrealizovala.

Časový harmonogram workshopů se měnil podle jednotlivých tříd a podle času, který mi školy na workshop vyhradili. Průběh jednotlivých workshopů jsem si zaznamenávala. Workshopy jsem se snažila vytvářet interaktivně, tj. aby děti neseděli v lavicích, ale aby se aktivně zapojovali do diskuzí a do programů, které se ve třídě děli. Děti pracovali hodně ve skupinkách, především v nich vytvářeli divadla, na kterých prezentovali špatné a správné řešení konfliktů. Na správná řešení se snažili přicházet sami, na pomoc jsem jim tam byla já a jejich paní učitelka.

Teoretická část

Harmonogram a metodika workshopu

Harmonogram jsem vytvářela na dvě vyučovací hodiny, tj. hodina a půl čistého času. Ne všechny školy a třídy mi mohly tento čas poskytnout, proto se jednotlivé aktivity upravovaly tak, abych se do zadaného času vešla.

První část workshopu začínala představením, já jsem se představila dětem a oni mně. Bylo pro mě důležité, aby mi děti začali prostřednictvím tohoto seznámení důvěřovat, proto jsem jim shrnula kdo a odkud jsem a co plánuji dělat. Děti se mi představovali jmény, někteří také doplnili věk nebo co rádi dělají ve volném čase. Představení zabralo kolem pěti minut, děti byli stydlivé a většinou o sobě moc neřekli. Na to volně navázala diskuze (děti se hlásili a po vyzvání reagovali na moji otázku, nebo na příběh, který předtím řekl spolužák), kdy mi děti mohli povědět, co pro ně konkrétně znamená konflikt, jaké už v životě zažili a jak by konflikt správně řešili. V rámci této diskuze, kdy já se ptala na otázky (co je konflikt, jaké konflikty jste zažili, jaké konflikty se mohou stát běžně ve škole, jak konflikt správně řešit) a oni mi odpovídali, jsem jim stručně shrnula „správné“ ideální řešení konfliktů, kterého by se měli v životě držet, tedy já sdělení (viz kapitola řešení konfliktů). Děti rádi vyprávěli o hádkách mezi sourozenci, za správné řešení nejčastěji považovali omluvu, i když neměli důvod se omlouvat. Tato část se časově lišila podle tříd, často jsem jí záměrně zkracovala/prodlužovala podle potřeby.

Ve druhé části workshopu se třída rozdělila do skupinek, v rámci kterých měli nacvičit a poté zahrát konflikt se správným a špatným řešením. Do skupinek se děti rozdělili sami, aby mohli být s kamarády, pokud se ve skupinkách ocitly dva konfliktní typy, zasahovala paní učitelka, která děti ve třídě zná a tak přímo ovlivňovala složení skupinek. Třída se pokaždé rozdělovala do skupin po 4-6 lidech, většinou vzniklo pět skupinek, na ZŠ Polesná byly pouze čtyři skupinky ve třídě. Nacvičování a hraní divadel bylo věnováno dost času podle potřeb třídy a skupinek. Většinou tato část trvala kolem 15-20 minut. Po každém zahrání divadle následovala diskuze se třídou, kdy spolužáci vymýšleli ještě jiná řešení konkrétního konfliktu, než jaké bylo ukázáno v divadle. Čtvrtá a pátá třída si konflikty, které ztvární v divadle, vymýšlela sama. Třetí třída dostala předem zadané příběhy (příloha 2), které si mohli libovolně upravit. Pokud ke konci workshopu zbýval čas, tak děti malovali „co je konflikt“, mohli to vyjádřit jak konkrétně, tak abstraktně. Tuto aktivitu bohužel nestihly udělat všechny třídy, výkresy mám pouze od dvou tříd. Tento program jsem volila jako doplňkový, když zbyl čas, děti pro kreslení většinou potřebovali kolem 10 minut.

Poslední část workshopu spočívala v ústní zpětné vazbě, kdy děti řekli, co se jim na workshopu líbilo a co by naopak změnili. Tato část trvala kolem 5-10 minut.

Konflikt a jeho řešení

Lidé se do konfliktů dostávají běžně, je to poměrně každodenní záležitost. Ačkoli je to věc, která je v životě potřebná a kolikrát se bez ní nedá obejít. Pomáhá lidem si vyjasnit neshodné názory a občas mohou dojít k racionálnímu řešení, které může být výhodné pro obě jednající strany.

Slovo konflikt pochází z latinského slova *conflictus*, což znamená srážka. Toto slovo se skládá ze dvou částí, každá dělá tomuto slovu trochu jiný význam. Skládá se z předpony (*con*) a jádra, které odkazuje na slovo *fligo*, tedy uhodit/udeřit. Předpona *con* potom slovu dává jasný význam, že jde o vzájemné střetnutí dvou jedinců. Takže v konečném důsledku znamená překlad tohoto slova utkat se s někým, srazit se s někým ve společném zápolení (šarvátka) a bít se s někým (rvačka, boj).

Konfliktů je několik druhů. Základní dělení je na intrapersonální konflikt a na interpersonální konflikt. Intrapersonální konflikt je ten konflikt, který se odehrává pouze v rámci zkušeností jedince (pocity, myšlenky). Základní rozdělení intrapersonálního konfliktu je na: konflikt dvou kladných sil (jedinec se rozhoduje mezi dvěma alternativami, z nichž každá je pozitivní, po rozhodnutí se jedinec již nevěnuje alternativě, kterou si nezvolil), konflikt dvou záporných sil (jedinec se rozhoduje mezi dvěma negativními alternativami, volí „menší zlo“), konflikt mezi kladnou a zápornou silou (situace má kladný a záporný aspekt, něco jedince na ní přitahuje a něco jedince odpuzuje – např.: dobře placená ale náročná práce). Konflikt mezi kladnou a zápornou silou se dělí na konflikt pozitivní apetence a negativní indukce („nepříjemné, ale musím“) a na konflikt negativní apetence a pozitivní indukce („příjemné, ale nesmím“).

Já jsem se ve své práci věnovala interpersonálnímu konfliktu, tj. konfliktu mezi dvěma a více jedinci (v případě konfliktu v rámci větší skupiny hovoříme o tzv. sociálním konfliktu). Interpersonální konflikt má základní dělení podle počtu aktérů (jedinec x jedinec, skupina x jedinec, skupina x skupina). Počáteční symptomy konfliktů bývají nenápadné, projevují se v náznacích. Je několik možností počátečních symptomů, které se mohou u jedince projevit. Může to být například absence (konfliktní prostředí vytváří tlak na psychiku, člověk může mít zdravotní problémy), lhostejnost/nezájem (rezignace na probíhající činnosti), strach ze změn nebo mocenské kliky (určité informace jsou určeny pouze pro vyvolené).

Interpersonální konflikt má tři části průběhu. První fáze je *potencionální opozice*, zde konflikt vniká a odvíjí se od strukturálních faktorů, jako je velikost skupiny, komunikace v rámci skupiny (např. nedostatek komunikace) nebo charakterystiky osobností. Druhá fáze se nazývá *zintenzivnění*. Konflikt se v této fázi vyostřuje, vzniká dusná atmosféra v rámci skupiny, s konfliktem se často pojí i stres a frustrace. Fáze číslo tři se nazývá *jednání*. Je to fáze, ve které jedna ze stran vstupuje do konfliktu za účelem ukončení jej.¹

¹ Modul efektivního řešení konfliktů [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKewjyz5aZ_L3LAhVlIXIKHedYAWUQFggiMAA&url=http%3A%2F%2Fccvp.ardubice.cz%2Fdownloads%2FgetFile%2F85&usq=AFQjCNFAMe3H7A4wfgS66zFAjqlMzILsNg&sig2=PdH-pOpNdK4UwQPOLjvHEQ

Prioritní otázkou v mé práci bylo, co člověk prožívá v průběhu konfliktu. Pro mnoho lidí konflikt znamená stresovou situaci, kdy jsou rozčilení, agresivní, cítí pocit viny/křivdy, mohou cítit lítost, úzkost, nebo dokonce strach. Společně s konfliktem se mohou vyskytnout i pocity příjemnější, například pocit zadostiučinění, uvolnění, radost.

Existují typy lidí, kteří konflikty záměrně vyhledávají a vyvolávají, například za cílem přitážení pozornosti ostatních. Jiní lidé se naopak stáhnou do ústraní a konflikt pasivně ignorují. Psychologie proto dělí lidi do jednotlivých skupin, podle kterých lze určit, jak daný člověk bude v konfliktní situaci reagovat. Tyto skupiny se dělí podle typologie zvířat. Žralok – soupeřivý styl, želva – únikový styl, liška – kompromisní styl, sova – integrační styl, medvídek – přizpůsobivý styl.²

Řešení konfliktů

Ideální řešení konfliktu je značně individuální záležitost, která se od jednotlivce k jednotlivci liší. Pro mě bylo hlavním cílem dětem ukázat, že by v konfliktu měli myslet i na sebe. Většina odpovědí na otázku „Jaké je podle vás správné řešení konfliktů?“ zněla „Přece se mu omluvím“. Ale co když se nemáme za co omluvit a chyba nebyla na naší straně? Na to děti už odpověď většinou neznali.

Prezentovala jsem ve třídách nejuniverzálnější řešení, které mi řekla školní psycholožka, Mgr. Lenka Janoušková, tzv. já sdělení. Skládá se ze čtyř bodů.³

Já – co cítím, když konflikt nastane, jak mi je

Co – co se děje, co pro mě konflikt znamená

Protože – cítím se tak/vadí mi to, protože...

A příště – jak bych si přál/a, aby to příště vypadalo

Děti si tento způsob poměrně rychle osvojili a zkoušeli si ho vzájemně se spolužáky.

Řešení konfliktů je obecně mnohem složitější, existuje nespočetně teorií, jak konflikt správně řešit. Pro každého je ideální jiné řešení, každý jedinec zvládá konflikty individuálně. Celkem existují čtyři základních strategie pro řešení konfliktů:

Pasivita – problém/konflikt se vyřeší sám, spontánně, pouze za pomoci času.

Řešit konflikt tímto způsobem může být nebezpečné, může být totiž nepříznivé pro všechny účastníky konfliktu, konflikt se nemusí vyřešit. Pokročilejší způsob řešení konfliktu pasivitou je řešení losem. Účastníci konfliktu tak řešení konfliktu nechávají náhodě. Řešení konfliktu losem je pasivní z hlediska věci, ale aktivní z hlediska procesu.

²⁺³[http://www.szymb.cz/admin/upload/sekce_materialy/KONFLIKT, JEHO ŘEŠENÍ.pdf](http://www.szymb.cz/admin/upload/sekce_materialy/KONFLIKT,_JEHO_ŘEŠENÍ.pdf)

Násilí – řešení konfliktu násilím (psychickým – vydírání, verbální napadání soupeře, urážky nebo fyzickým – může se odehrávat bez pravidel, příklady se pohybují od výchovy rodičů po světové války, nebo se odehrává s pravidly jako v historii). Je to řešení nevhodné, často nebezpečné.

Delegace – účastníci konfliktů se obrací k vnější autoritě, která má konflikt vyřešit za ně. Nejběžnější vnější autorita řešící konflikty je soud. Vnější autorita se občas musí řídit předem danými pravidly (např.: zákony). Rozhodnutí vnější autority bývá přijímáno s rozpaky.

Jednání – diskuze mezi účastníky konfliktu, účastníci berou výsledek konfliktu do svých rukou. S výsledkem bývá spokojena většina účastníků konfliktu. Toto je nejoptimálnější řešení konfliktů.⁴

Rozdíly mezi čtyřmi základními typy řešení konfliktů

Základní typ	Modelový příklad	Kontrola procesu	Kontrola věci	Předmět řešení	Výsledek řešení
Pasivita	Vyčkávání	nikdo	nikdo	problém/ spor	náhodný
Násilí	Válka	vojáci/ nikdo	nikdo/ vojáci	spor/ problém	???
Delegace	Soud	soudci	soudci	spor/ problém	rozsudek
Jednání	Vyjednávání	účastníci	účastníci	spor	dohoda

⁴ PLAMÍNEK, Jiří. Řešení konfliktů a umění rozhodovat.

Workshop pro třídy prvního stupně ZŠ

ZŠ Polesná, Újezd nad Lesy

Workshop na této škole jsem dělala jako první, takže jsem si z něho odnesla nejvíc poznatků, mimo jiné i díky Martině Vrátné, přítelkyně školy a metodikovi prevence, takže se mnou mojí práci konzultovala a doladila se mnou drobnosti harmonogramu. Workshop jsem dělala v její třídě, což byla pátá třída, ve které ten den bylo přítomných pouze 14 dětí.

Průběh workshopu

Tento workshop byl na dvě vyučovací hodiny, tj. hodinu a půl čistého času. V první vyučovací hodině jsme se s dětmi seznámily a potom jsme seděli v kruhu a pomocí „mluvícího kamene“ (kdo ho drží, ten jako jediný mluví) mi děti postupně odpovídali na mé otázky (co je konflikt, jaké konflikty jste zažili, jaké konflikty se mohou běžně stávat ve škole, jak konflikt řešit), které se týkaly především jejich osobních zkušeností s různými konflikty a s jejich řešení. Při otázce jaké konflikty se mohou běžně stávat ve škole se ozývalo například téma šikany. Při této aktivitě se děti aktivně zapojovali a odpovídali na mé dotazy. V rámci tohoto povídání jsem je seznámila s řešením konfliktu (já sdělení, viz výše), které později využili ve svých divadlech. Přibližně v polovině vyučovací hodiny se děti posadili zpět do svých lavic a měli nakreslit „konflikt“ – cokoli je pod tímto slovem napadne a mohli to vyjádřit jakkoli chtěli. Když všichni svůj výtvar dodělali, prezentovali je navzájem před sebou a popisovali spolužákům, co a proč na papír nakreslili/vytvořili. (příloha 3)

Druhá vyučovací hodina byla věnována převážně divadlům. Celá třída se rozdělila na čtyři skupinky a každá skupinka vymyslela svůj vlastní konflikt, který pomocí divadla ztvárnila (špatnou a správnou verzi řešení konfliktu). Objevili se zde běžné konflikty, ke kterým zřejmě v jejich okolí často dochází, tj. pomoc spolužákovi při rvačce na chodbě, brání/“půjčování“ cizích věcí, pasivní paní učitelka, která se nesnaží konfliktu zabránit a předbíhání ve frontě ve školní jídelně. Po přehrání všech divadel děti vzájemně diskutovali o jiném možném řešení konfliktů, které v divadlech předtím viděli. Vesměs se shodli se spolužáky na jednom správném řešení, které vycházelo z ideálního řešení, které jsem jim předtím řekla.

Posledních deset minut jsem věnovala ústní zpětné vazbě. Děti byli s programem spokojeni, připadal jim zábavný, poučný a rozumný. Podle jejich slov je nejvíc bavilo a naučilo divadlo, ve kterém měli volnou ruku a mohli v něm využít znalosti, které věděli, i které získali.

Tato třída byla velmi aktivní, děti ochotně spolupracovali a poslouchali. Na program reagovali pozitivně, odpovědi na mé otázky si promýšleli a diskutovali mezi sebou.

ZŠ Zdiby, třetí třída

Na ZŠ Zdiby jsem dělala tři workshopy, pro třetí, čtvrtou a pátou třídu. Na dvou workshopech ze tří se mnou byla přítomná Monika Shonová, místní učitelka, která mi workshopy v místní škole domluvila. Ve třetí třídě, kde jsem workshop dělala jako první, v ten den bylo přítomných 24 dětí.

Průběh workshopu

Na workshopy na ZŠ Zdiby jsem měla vyhrazeno jednu a půl vyučovací hodiny, v přepočtu to bylo asi hodina a deset minut čistého času, třídy neměly přestávky. Po seznámení se třídou jsem s dětmi prvních cca 35 minut mluvila o konfliktech, které sami znají ze svého okolí a jak je řešit. Třída byla velice aktivní a děti mi s nadšením vyprávěli o svých konfliktech např. se sourozenci. Téma šikana nebo jiné problémy ve škole zde vůbec nezazněli, děti jako největší problém vnímali hádku s kamarádem nebo poznámku od „zlé“ paní učitelky ve škole. Děti jsem musela přerušit, aby si stihli připravit další aktivitu, divadla.

V této třídě si děti nevymýšleli scénky sami, ale dostali již předem vymyšlené, které si podle sebe jenom upravili. Některé skupinky nebyly s mými příběhy spokojené, proto si ve spolupráci se mnou mohly připravit vlastní nápad (např. když se holčičí skupinka nemohla domluvit, jak divadlo secvičí, udělali divadlo o tom, jak se na nácviku dohadují). Divadla si pak navzájem před sebou předvedli a potom jsme o nich otevřeli diskuzi. Některá divadla nebyla jednoznačná, takže některé skupinky nám musely divadlo ještě jednou zrekapitulovat a vysvětlil, co tím myslely. Děti se aktivně zapojovali s vlastními návrhy jak konflikty z divadelních scének řešit a také některé děti vyprávěli, jestli a jak se jim některé konflikty, které v divadlech viděli, staly.

Posledních deset minut jsem věnovala ústní zpětné vazbě. Děti byly s programem velmi spokojené, nejvíce je bavila divadla a povídání si o nich. Podle jejich slov jim nejvíce na programu vadilo, že na nácvik divadel měli poměrně krátký a omezený čas.

Tato třída byla velice aktivní, děti se do programu aktivně zapojovali a s nadšením se s ostatními dělili o svoje verze konfliktů, bavilo je o konfliktech mluvit a přemýšlet nad nimi. Na konci workshopu mě prosili, abych znovu přišla.

ZŠ Zdiby, čtvrtá třída

Workshop ve čtvrté třídě jsem absolvovala bezprostředně po workshopu ve třetí třídě. V této třídě opět byla přítomná Monika Shonová, místní učitelka. Ve čtvrté třídě bylo v ten den přítomno 21 dětí.

Průběh workshopu

Opět jsem měla vyhrazeno přibližně hodinu a deset minut čistého času, třída neměla přestávku. Po seznámení jsem začala, stejně jako ve třetí třídě, nejdřív otázkami na konflikty, které sami zažili a jak je řešit. Nejčastější konflikty byly mezi sourozenci o počítače. Třída se v této aktivitě příliš nezapojovala, takže poměrně rychle začali pracovat na aktivitě druhé, na divadlech.

Čtvrtá třída si již konflikty vymýšlela sama, neměli ode mě žádné předepsané zadání. S tím se žáci vypořádali snadno, byli velmi nápadití a jejich konflikty byly poměrně reálné (až na jednu skupinku, kde jsme s paní učitelkou museli trochu krotit fantazii). Této aktivitě jsem věnovala poměrně dost času, abych předešla negativům, které mi řekli děti ve třetí třídě. Potom si skupinky scénky navzájem předvedly. Za pomoci paní učitelky jsme potom s třídou detailně rozebíraly jednotlivé scénky a konflikty. Nejdéle jsme diskutovali a o řešení situace, kdy se dva sourozenci perou o jeden počítač, tento konflikt byl dětem velmi blízký.

Workshop v této třídě jsem ukončila dřív, protože jsme neměli dostatek času na další aktivitu, zároveň se však děti příliš neúčastnili aktivit předchozích. Z ústní zpětné vazby vyplynulo, že workshop byl fajn, žádné přílišné nadšení neprojevovali.

Práce v této třídě byla náročná. Děti poslušně seděli v lavicích, na dotazované otázky odpovídali zřídka a bylo složité je přesvědčit k účasti. Celý workshop byly (až na nácvik divadel) potichu, nebo si povídali mezi sebou. Mně moc pozornosti nevěnovali. Od jejich paní učitelky jsem se dozvěděla, že si tento projev vůči cizím osobám nesou z dob, kdy měli jinou paní učitelku, která je naučila takto reagovat.

ZŠ Zdiby, pátá třída

Do této třídy jsem šla jako do poslední po velké přestávce. V kabinetu mě předem varovali, že to je velmi konfliktní třída, která se do mého programu zřejmě aktivně zapojí. V páté třídě bylo v ten den přítomno 25 dětí.

Průběh workshopu

Na workshop v této třídě jsem měla více času, přibližně hodinu a půl čistého času (dvě vyučovací hodiny). Ještě před začátkem workshopu jsem zaznamenala, že třída je velmi hlučná. Po seznámení se třídou jsem se jich nejdříve zeptala na jejich osobní konflikty a jejich řešení. Děti toto téma velmi zaujalo a začali samovolně debatovat mezi sebou. Nejčastější konflikty, které se tam ozývaly, byly v rámci třídy, která byla převážně holčičí. Dívky byly rozděleny na dva tábory, které mezi sebou vedly spory různého typu. Podle jejich výpovědi ve třídě občas docházelo i k fyzickým konfliktům. Chlapci v této třídě byli spíše utlačením, v rámci třídních konfliktů spíše pasivní. Několikrát do jejich debaty zasáhla jejich paní učitelka, nebo já. Na otázku, jak by zmíněné konflikty správně řešili, většinou zazněla odpověď, že se to s tou konkrétní osobou vyřešit nedá, protože je taková apod. Debatu jsem musela zastavit, protože začala odbíhat od tématu a napětí ve třídě se začalo stupňovat.

Po rozdělení třídy do skupinek (což se ukázalo jako značný problém, protože některé dívky nechtěly být společně) se začaly připravovat divadla. Pátá třída si také mohla vymyslet konflikty sama, neměly ode mě žádné předem připravené zadání. Většina divadel bylo stručných a jasných, některé nám museli skupinky ještě zpětně objasňovat. Třída ve skupinkách pracovala překvapivě dobře, spolupracovali navzájem. Když si scénky navzájem předvedli, opět se otevřela diskuze, jako na začátku, která se samotných scének v závěru moc netýkala, takže jsem jí musela přerušit.

Ve zbývajícím čase jsem třídě rozdala papíry se zadáním, aby nakreslili, co je konflikt. Děti se do vytváření zapojili, někteří nakreslili i více výkresů. Třída se do toho aktivně zapojila, hodně výkresů bylo velmi expresivních. (příloha 4) Během této aktivity opět došlo ke konfliktu v rámci třídy, protože do obrázku jedna studentka zanesla konkrétní problém konkrétní osoby ve třídě, což se samozřejmě zmíněné nelíbilo, musela zasahovat paní učitelka.

Posledních deset minut jsem věnovala ústní zpětné vazbě. Děti tento program velmi bavil, připadal jim velmi užitečný a poučný. Velmi je bavilo děláni divadel, mnohem větší pozitivní ohlas ale mělo kreslení obrázků, mezi kterými se v závěru objevil například roztrhaný papír od dívky, která si tak vybila vztek na spolužačce nebo postavičky, kterým hořely vlasy a papír byl zmačkaný.

Workshop v této třídě byl velmi náročný ale velmi poučný. Na každou aktivitu navazovala debata, která akorát zvyšovala napětí ve třídě. Dívky mezi sebou bojovaly a ačkoli všichni poslouchali a bavil je připravený program, udržet si jejich pozornost bylo složité, protože neustálé řešení konkrétních konfliktů v této třídě odvádělo pozornost.

Závěr

Moje práce se zabývala workshopy na téma konflikty v běžném životě. Workshopy jsem prováděla ve třídách základních škol, od třetí do páté třídy. Mým cílem bylo provést workshop v pěti třídách, provedla jsem ho však pouze ve čtyřech třídách, jeden workshop mám naplánovaný na termín po odevzdání práce v ZŠ Mikoláše Alše v Suchdole. Jako fyzický výstup z workshopů mám obrázky a výtvary dětí, kteří tak vyjadřovali konflikt.

S průběhy workshopů jsem spokojená, byly poučné jak pro mě, tak i pro děti a pro třídy, ve kterých jsem workshop dělala. Podle učitelek, které můj workshop společně s dětmi absolvovaly, je toto téma velmi důležité a je potřebné, aby se o tom s dětmi mluvilo. Proto také chci zveřejnit svůj program (přesný harmonogram workshopů) na stránkách rvp.cz, aby tento program mohl uskutečnit jakýkoli učitel/vychovatel apod., který o to bude stát.

Můj program byl připravený tak, aby se děti interaktivně přiblížili tématu konfliktů, což se také povedlo a převážně můj program hodnotí kladně jako poučný ale zábavný.

Literatura a prameny

VÝROST, Jozef, Ivan SLAMĚNÍK a Růžena KOMÁRKOVÁ. Aplikovaná sociální psychologie III.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro. Konflikty mezi lidmi.

PLAMÍNEK, Jiří. Řešení konfliktů a umění rozhodovat.

[http://www.szymb.cz/admin/upload/sekce_materialy/KONFLIKT_JEHO RESENI.pdf](http://www.szymb.cz/admin/upload/sekce_materialy/KONFLIKT_JEHO_RESENI.pdf)

Modul efektivního řešení konfliktů [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwjyz5aZ_L3LAhVIIKXIKHedYAWUQFggiMAA&url=http%3A%2F%2Fccvpardubice.cz%2Fdownloads%2FgetFile%2F85&usq=AFQjCNFAMe3H7A4wfgS66zFAjqlMzILsNg&sig2=PdH-pOpNdK4UwQPoLjvHEQ

Přílohy

Příloha 1, Praktická maturita – písemný záměr

Téma práce

Budu dělat práci s dětmi Základních škol, kteří studují 1. stupeň, zaměřovat se budu hlavně na 3.-5. třídu prvního stupně (9-12 let). Připravím si pro něj program, který zabere dvě vyučovací hodiny a bude se týkat konfliktů v běžném životě, se kterými se mohou děti běžně setkat.

Cíle práce

Vytvořím program, který bude interaktivní, tzn. děti se do něj budou aktivně zapojovat. Jeho cílem bude s dětmi rozebrat různé konflikty, se kterými se mohou setkat a chtěla bych je dovést k odpovědím, jak takovýmto problémům předcházet nebo jak je řešit. Chtěla bych zjistit, jaký je vlastně dětský pohled na takovýto téma, které jim může připadat poměrně cizí. Mou představou je, že program bude děti bavit a něco si z toho odnesou a příště až se naskytnou blíže nějakému konfliktu, tak budou vědět, co mají dělat. Také mě baví práce s dětmi a chtěla bych se s nimi naučit mluvit i o vážnějších tématech. Celkem bych chtěla navštívit minimálně 5 tříd.

Jak to udělám

Ze začátku si vytipuju přibližně 5 základních škol, na kterých bych chtěla program uskutečnit. Poté se zkontaktuji s učitelkami, jestli by měly o můj program zájem. Zároveň musím vytvořit program pro děti. To budu dělat s pomocí literatury a s pomocí odborníků. Program bude sestávat z 5 základních bodů. Úvod (co to je konflikt, kde se s ním mohu setkat), možná řešení, poté se děti rozdělí do skupinek (přibližně po 6 lidech) a dostanou náměty na divadla, která budou cvičit. Poté budou následovat divadla, která natočím, aby se na ně děti mohli později podívat a nakonec bude závěr (zpětné vazby, zhodnocení programu).

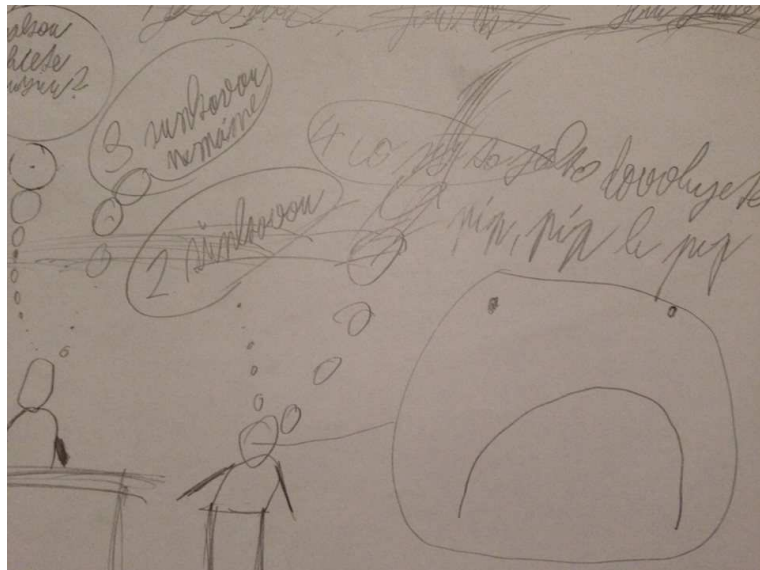
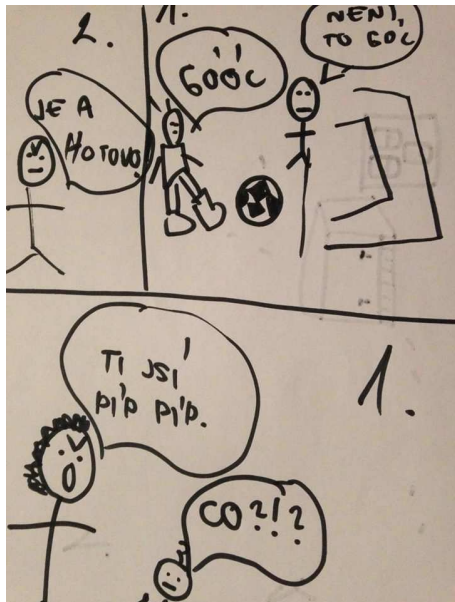
Výstupy

Jeden z výstupů budou krátké filmy divadel, které děti secvičily. Každá třída bude mít vlastní film, který jim předám a bude pouze pro jejich účely. Dále bych chtěla zveřejnit svoji práci s dětmi, jaká úskalí to přináší, co bylo jinak než jsem očekávala apod. a nakonec bych chtěla svůj program o konfliktech umístit na metodický portál RVP. cz a tím sdílet svoji práci, aby ji mohl využít i někdo jiný, kdyby o to měl zájem.

Příloha 2, Příběhy pro třetí třídu

1. Chlapec jde ve s kamarádem, ale vybijí se mu mobil. Vráť se domů později než měl a nedal mámě vědět. Ta je rozčilená a pohádají se.
2. Spolužáci sedí spolu v lavici. O přestávce v lavici sedí pouze jeden z nich a dopíše mu pero, kterým zrovna píše. Tak si půjčí od svého souseda z penálu bez dovolení. Zapomene mu to ale říct a o hodině to jeho souseď zjistí a rozzlobí se.
3. Děti stojí dlouhou frontu v jídelně. Jednu holčičku to přestane bavit a tak celou frontu předběhne. To se nelíbí chlapci z jiného ročníku, kterého předběhla.
4. Chlapec ve škole přes den zlobil a donesl domů od paní učitelky poznámku. Jeho táta mu za to zakázal koukat se na televizi (třeba týden). Chlapec se rozčílil a s tátou se pohádal.
5. Kluci se o přestávce pošťuchovali a i když jim paní učitelka říkala, aby toho nechali, tak nepřestali. Nakonec se paní učitelka rozzlobila a musela jim vynadat.

Příloha 3, příklady obrázků ze ZŠ Polesná

Příloha 4, příklady obrázků ze ZŠ Zdiby, pátá třída

